

Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим  
седиштем у Косовској Митровици, децембар 2013.  
ГОДИШЊИ ЗБОРНИК РАДОВА

---

*Издавач*

Правни факултет у Приштини са привременим седиштем  
у Косовској Митровици

*За издавача*

Проф. др Душанка Јововић, декан

*Главни и одговорни уредник*

Проф. др Мијал Стојановић

*Редакциони одбор:*

Проф. др Љубомир Митровић

Проф. др Петар Станојевић

Проф. др Милорад Жижић

Проф. др Љубица Мандић

*Технички уредник*

Младен Тодоровић

*Дизајн корица*

Графи колор

*Припрема и штампа*

Graficolor, Краљево

Тираж 100

примерака

ISBN 978-86-6083-037-3

## САДРЖАЈ

### КАТЕДРА ЗА ГРАЂАНСКО ПРАВНЕ НАУКЕ

<b>Проф. др Марија Крвавац</b> МЕДИЈАЦИЈА (ПОСРЕДОВАЊЕ) - КАНАДСКИ МОДЕЛ ОБАВЕЗНЕ МЕДИЈАЦИЈЕ . . . . .	11
<b>Доц. др Душан Новаковић</b> УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ . . . . .	23
<b>Доц. др Јелена Беловић</b> ПРАВИЛИМА ТУМАЧЕЊА БЕЧКЕ КОНВЕНЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ РОБЕ ИЗ 1980. године . . . . .	38
<b>Мр Душко Челић</b> НЕКИМ ПИТАЊИМА ДРЖАВИНЕ У ЗАКОНУ СВОЈИНСКО ПРАВНИМ ОДНОСИМА ЦРНЕ ГОРЕ . . . . .	48
<b>Мр Бранко Милетић</b> УПУЋИВАЊЕ НА ПАРНИЦУ У ОСТАВИНСКОМ ПОСТУПКУ . . . . .	59
<b>Мр Страхиња Миљковић</b> СПЕЦИФИЧНЕ КЛАУЗУЛЕ УГОВОРА О ФИНАНСИЈСКОМ ЛИЗИНГУ . . . . . . . .	67
<b>Гордана Дамјановић</b> ПАТЕНТИ И МАТИЧНЕ ЋЕЛИЈЕ . . . . .	80

### КАТЕДРА ЗА КРИВИЧНО ПРАВНЕ НАУКЕ

<b>Проф. др Петар Станојевић</b> НЕДОЗОВЉЕНИ ПРЕКИД ТРУДНОЋЕ У КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ . . . . .	93
---	----

**Mr Драган Благић**  
УПОРЕДНОПРАВНИ ПРИКАЗ НАЧЕЛА ЛЕГАЛИТЕТА У КРИВИЧНОМ  
ПРАВУ ..... 101

**Mr Саша Атанасов**  
ПОЈМОВНО РАЗГРАНИЧЕЊЕ ТРГОВИНА ЉУДИМА ОД  
ПРОСТИТУЦИЈЕ ..... 112

### КАТЕДРА ЗА ЈАВНО ПРАВНЕ НАУКЕ

**Проф. др Владан Михајловић**  
ДВОСМИСЛЕНОСТ И ПРОТИВУРЕЧНОСТ ДРЖАВЕ КАО ПРАВНЕ И  
ПОЛИТИЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ..... 125

**Проф. др Ђорђије Блажић**  
РЕФОРМА УПРАВНО ПРОЦЕСНОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЦРНЕ ГОРЕ .....  
..... 138

**Проф. др Мијал Стојановић**  
РЕШАВАЊЕ КОЛЕКТИВНИХ РАДНИХ СПОРОВА У РЕПУБЛИЦИ  
СРБИЈИ ..... 167

**Доц. др Слободанка Перић**  
ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ ..... 181

**Доц. др Дејан Мирковић**  
МЕЂУНАРОДНИ ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ 1878-2013. .... 190

**Mr Бојан Бојанић**  
КРАТАК ОСВРТ НА НАСТАНАК ИДЕЈЕ РЕГИОНАЛИЗАЦИЈЕ У ВРЕМЕ  
СТВАРАЊА ПРВЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДРЖАВЕ ..... 204

**Невена Петровић**  
ЈАВНЕ СЛУЖБЕ ..... 219

**Ирена Божић**  
МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ СУДОМ  
ПРАВДЕ ..... 229

**КАТЕДРА ЗА ПРАВНО ЕКОНОМСКЕ НАУКЕ****Проф. др Зоран Исаиловић**ПАУШАЛНО ОПОРЕЗИВАЊЕ У СИСТЕМУ ОПОРЕЗИВАЊА ДОХОТКА  
ГРАЂАНА У СРБИЈИ . . . . . 241**Проф. др Љубомир Митровић, мр Славка Митровић**СУБВЕНЦИЈЕ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ПОЉОПРИВРЕДНУ  
ПРОИЗВОДЊУ У СРБИЈИ . . . . . 252**Мр Сузана Димић**

ОПШТИ ОСВРТ НА НЕГАТИВНО ОПОРЕЗИВАЊЕ ДОХОТКА . . . . . 263

**КАТЕДРА ЗА ТЕОРИЈСКО ПРАВНЕ НАУКЕ,  
ИСТОРИЈСКО ПРАВНЕ НАУКЕ И СОЦИОЛОГИЈУ****Проф. др Милорад Жижич**

О ПРАВНОМ НОРМИРАЊУ . . . . . 279

**Доц. др Сава Аксић**ПРАВНОПОЛИТИЧКА ПОЗАДИНА  
И ПОСЛЕДИЦЕ ДРЖАВНОГ УДАРА (на примеру шестојануарске  
диктатуре) . . . . . 282

## ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

**Апстракт:** Нека од основних социјалних, економских и културних права оства-рују се у јавним службама. Спектар услуга које пружају јавне службе је широк. Од квалитета и доступности тих услуга зависи квалитет живота грађана. Држава је обавезна да обезбеди снадбевање тим услугама без обзира да ли су оне профитабилне на тржишту или то није случај.

Из тих разлога држава оснива јавна предузећа и установе или пак вршеће тих услуга поверава другим правним и физичким лицима. Како се ове услуге фи-нансирају из јавних фондова (са или без учешћа корисника и других извора), по том основу оне треба да буду доступне свим заинтересованим грађанима односно припадницима циљне групе који испуњавају услове, без дискримини-сања по било ком основу.

Обавезе јавног сектора у области социјалних и културних права грађана утврђе-не су међународним документима које је Србија ратификовала (Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, Европска социјална повеља, Кон-венција о правима детета, Конвенција о укидању свих облика дискриминације жена, Конвенција Међународне организације рада о минималним стандардима социјалног обезбеђења и др.), као и Уставом, законима и другим актима. Стога, задатак државе, односно «управљача» јесте да «обезбеде, регулишу и контро-лишу» функционисање јавних служби.

Држава предвиђа принципе функционисања јавних служи из којих произи-лази њихова дужност да делатност обављају на начин који обезбеђује уредно, квалитетно и под једнаким условима за пружање услуга односно задовољавање потреба грађана.

**Кључне речи:** Јавне службе, принципи јавних служби, јавне установе, јавна предузећа, димензије јавних служби и њихова приватизација.

*Појам, настанак и развој.* Крајем XIX и почетком XX века у вези са промењеном улогом државе у друштву долази до одређивања управе као јавне службе у француском праву, односно, делатности старања државе о благостању грађана у немачком праву. Промењена улога државе у друштву последица је државног интервенционизма, односно мешања државе у привредни и друштвени живот.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Ратко Марковић, *Управно право*, друго поправљено и проширено издање, Београд, 2002, стр. 82.

Творцем теорије јавних служби сматра се француски социолог Леон Диги. Он по први пут у теорији права уводи појам *јавне службе*. Државну управу види као скуп јавних служби, односно као организацију јавних служби. По њему задатак државе није више само вршење власти већ вршење јавних служби. Јавна служба је она делатност чије је непрекидно, несметано и трајно обављање од значаја за све, или већину припадника једног друштва а чији би застој, ма и у најкраћем року довео до друштвеног застоја и хаоса у друштву. Или, како то творац солидаристичке теорије и поборник социјалне функције државе каже: "Јавне службе представљају сваку делатност чије вршење управљачи треба да регулишу, обезбеде и контролишу, јер је обављање ове делатности неопходно за остваривање и развој друштвене међузависности, и уједно је такве природе да може бити потпуно обезбеђена само снагом са којом располажу управљачи."<sup>2</sup> Из ове одредбе не произилази да ће сама држава, преко својих органа те службе непосредно и вршити. Вршење тих служби држава је имала да обезбеди, да регулише и да контролише, обзиром да њихова ма и најмања обустава доводи до друштвених застоја и нереда, док се њихово непосредно вршење препушта специјализованим професионалним институцијама (поште, школе, болнице,...).<sup>3</sup> Диги одбацује појам суверености и ствара нов сис-тем који се не темељи на заповедању државе већ на њеној дужности да организује, регулише и контролише, односно, једном речју, да обезбеди несметано функционисање оних делатности чији је друштвени, економски и културни значај неспоран за чланове једне друштвене заједнице. Реч је о делатностима које једна држава сматра толико значајним за своје друштво да их изузима из слободне сфере појединаца и њихових организација и на себе преузима бригу о њиховом старању, без обзира на то има ли њихово обављање економско оправдање или не. Обављањем тих послова држава не врши власт већ се стара о задовољавању виталних, свакодневних потреба својих грађана. Такве послове француско права назива јавним службама а у немачком се за исте користи термин делатности старања о благостању грађана.

Које ће се делатности сматрати јавним службама зависи од потреба друштва у одређеном периоду, односно од намере управљача и с тим у вези од правних прописа, односно интенције правних прописа. Да би се једна делатност од економског, социјалног и егзистенцијалног значаја за друштво сматрала јавном службом нужно је да се као таква одреди законом. Закон је акт установљавања јавних служби. Њиме се једна делатност, привредног или непривредног, тј. стручног карактера, подводи

Леон Диги, *Преображаји јавног права*, Београд, стр. 51.

Ратко Марковић, *op.cit.* стр. 83.

под посебни правни режим, различит од режима приватног права. Тек тада, када се таква друштвена или привредна делатност подведе под режим јавног, управног права иста добија статус и обележје јавне службе. Законом се регулише оснивање, организација, функционисање, контрола евентуално укидање јавне службе. Број делатности које се сматрају јавним службама перманентно расте. С тим у вези говори се о «експанзији јавних служби», премда је у последње време исто тако веома присутан тренд приватизације истих.

Поред органа државне управе постоји у правном систему наше земље круг недржавних субјеката управе. То су, по речима професора Р. Марковића, они носиоци појединих управних овлашћења који нису државни органи. У категорију недржавних субјеката управе он поред покрајинских органа управе, те општинских органа управе, наводи још и предузећа, установе и друге организације. За нас је особито интересантан овај последњи круг недржавних субјеката управе. Предузећа, установе и друге организације оснивају се за обављање привредне или непривредне, тј. стручне делатности као своје основне и примарне делатности. Они нису државни органи, те се као такви и налазе изван државног апарата и без изворног овлашћења су за вршење јавне власти. Међутим, делатности које обављају могу бити од виталног значаја за задовољавање свако-дневних потреба свих, или већег броја припадника једне друштвене заједнице. Обзиром да се баве делатностима пружања услуга, односно задовољавања потреба широког круга грађана држава налази за сходно да интервенише и то тако што поменути организационим облицима додељује јавна овлашћења.<sup>4</sup>

Додељивањем јавних овлашћења недржавним субјектима стављају им се на располагање одређени инструменти државне власти како би ефикасније и економичније вршили своју основну делатност. Другим речима, држава жели да обезбеди перманентно, уредно, квалитетно и под једнаким условима задовољавање потреба грађана. Ваља имати у виду да нису све делатности подобне да буду подупрте јавним овлашћењима. Само оне од тих делатности чијим се услугама задовољавају потребе свих или већине припадника једног друштва и чији би застој узроковао хаос и неред у друштву подобне су да буду подупрте јавним, управним овлашћењима. Такве делатности називају се јавним службама. Но, нису ни сва управна овлашћења подобна за поверавање свим недржавним субјектима. Најчешће поверавана јавна (управна) овлашћења јесу:

---

<sup>4</sup> Јавна овлашћења су овлашћења за вршење јавне власти. Могу бити регулаторна (нормативна) и управна.

решавање у управним стварима о правима, обавезама и на закону заснованим интересима физичких и правних лица доношењем управних аката, вођење јавних евиденција и издавање уверења и вршење инспекцијског надзора (изузетно).

Поједином недржавном субјекту могу бити поверена поједина или сва управна (јавна) овлашћења у зависности од природе основне делатности коју обавља и процене законодавца о испуњености услова за поверавање појединих управних овлашћења. Такође, постоје овлашћења која су у искључивој надлежности централних органа те се не могу поверавати. Доношење управних прописа нпр. у искључивој је надлежности ресорних министарстава. Предузимање мера принуде и ограничења у искључивој је надлежности министарства унутрашњих послова. Премда, у овом последњем случају оснивају се разне безбедоносне агенције и сигурносне службе за обезбеђење које под законом прописаним условима могу примењивати мере принуде и ограничења.<sup>5</sup>

*Историјски развитак јавних служби.* У ранијем југословенском законодавству могу се уочити три периода у развоју јавних служби. У првом периоду који траје до доношења Закона о државној управи (1956) карактер јавних служби имале су само оне делатности које су обављале самосталне организације и установе. Најистакнутија одлика овог периода у развоју јавних служби јесте висок ниво субординације, односно подређености установа и организација према њиховим оснивачима. Други период траје до доношења Устава СФРЈ 1963. и устава социјалистичких република који користе термин «друштвене службе». Трећи период почиње доношењем Устава 1963. Овај период карактерише веће осамостаљење установа, ја-чање процеса деететизације, што се конкретно види у смањеном учешћу државних органа у доношењу њихових аката и препуштању регулисања све већег броја односа.<sup>6</sup>

### Позитивно правни појам јавне службе

Јавном службом сматрају се установе, предузећа и други облици органа-низовања утврђени законом, који обављају делатности односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.<sup>7</sup>

Предраг Димитријевић, *Управно право – општи део*, Ниш, 2013.

Саво Климовски, *Самоуправни интересни заједници*, Скопје, 1982, стр. 29-42.

Наведено према: П. Димитријевић, *op.cit.* стр. 164.

Закон о јавним службама, (<< Сл. Гласник >>, бр. 42/91, 71/94, 79/2005-12).



Основни организациони облици јавних служби јесу: *јавне установе, установе опште користи, јавна предузећа и концесије*. У улози оснивача свих облика јавних служби могу бити Република, аутономна покрајина, град, општина, али и друга правна и физичка лица.

Република, аутономна покрајина, град и општина могу обезбедити обављање делатности односно послова из оквира својих права и дужности на два начина:

оснивањем установа, односно предузећа или

поверавањем вршења тих делатности односно послова другим правним и физичким лицима.

Поред Закона о јавним службама који се питањем јавних служби бави на генералан начин - *lex generalis*, постоје тзв. секторски закони који се детаљније баве питањем организације и функционисања јавних служби у појединим областима (Закон о пошти, Закон о средњој школи, Закон о електродистрибуцији, итд.) - *lex specialis*.

Ради обезбеђивања остваривања права утврђених законом и остваривања другог законом утврђеног интереса у области: образовања, науке, културе, физичке културе, ученичког студентског стандарда, здравствене заштите, социјалне заштите, друштвене бриге о деци, социјалног осигурања, здравствене заштите животиња, оснивају се *јавне установе*.<sup>8</sup>

Делатности у овим областима испољавају се кроз различите организационе облике, какве су болнице, домови здравља, школе, факултети, универзитети, институти, центри за социјални рад итд. Установе имају статус правног лица јавног права и стичу га уписом у судски регистар кад надлежни орган управе утврди да су испуњени услови за почетак рада и обављање делатности који су утврђени законом. Имају своју имовину (која је одвојена од државне имовине) и свој буџет. Унутрашња структура, односно органи установе одређују се статутом. Органи установе су директор, управни и надзорни одбор. Установом руководи директор. Њега поставља и разрешава оснивач. Чланове управног и надзорног одбора поставља и разрешава оснивач из редова запослених у установи. На права, обавезе и одговорности запослених у установама примењују се прописи о запосленима у државним органима.

Постоји неколико критеријума за теоријску поделу јавних установа. Професор П. Димитријевић разликује: 1) самосталне и несамосталне јавне установе; 2) установе чије се услуге обавезно користе (обавезне службе)

<sup>8</sup> Чл. 3. Закона о јавним службама.

установе чије је коришћење препуштено вољи корисника (факултатив-не службе); 3) наплатна служба по критеријуму да се коришћење њихових услуга наплаћује или је бесплатно.

*Установе опште користи.* Установе опште користи јесу приватне установе које су усмерене на остваривање неког општег циља. Како њихов циљ није стицање профита (попут класичних приватних установа) већ остваривање опште корисних циљева добијају разне субвенције. У томе

јесте основна разлика између њих и других, обичних приватних установа. Сматрају се помоћницима администрације. Питање које се у вези са њима истиче као јако битно јесте да ли су оне као приватне установе у могућности да одговоре свом задатку, тј. да пруже грађанима услуге од-говарајућег квалитета? Ово питање изискује установљавање и доследно спровођење одговарајућег надзора.<sup>9</sup>

*Јавна предузећа.* За обављање делатности односно послова утврђених законом у области: јавног информисања, ПТТ саобраћаја, енергетике, путева, комуналних услуга и другим областима одређеним законом, ос-нивају се предузећа.

Јавно предузеће је предузеће које обавља делатност од општег инте-реса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.<sup>10</sup>

Делатности од општег интереса, у смислу овог закона, јесу делатности које су као такве одређене законом у области: производње, преноса идист-рибуције електричне енергије; производње и прераде угља; истраживања, производње, прераде, транспорта и дистрибуције нафте и природног и течног гаса; промета нафте и нафтних деривата; железничког, поштанског

ваздушногсаобраћаја; телекомуникација; издавања службеног гласила Републике Србије; издавања уџбеника; управљања нуклеарним објекти-ма, коришћења, управљања, заштите и унапређивања добара од општег интереса (воде, путеви, минералне сировине, шуме, пловне реке, језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја), производња, промет и превоз наоружања и војне опреме, управљања отпадом, као и комуналне делат-ности.<sup>11</sup> Како предузећа обављају делатност оп општег интереса имају статус јавне службе због чега се на њих примењује посебан јавно-правни режим, другачији од режима приватног права иманентног приватним (нејавним) предузећима.

П. Димитријевић, *Управно право, op. cit.* стр. 169.

Чл. 1. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Сл. Гласник Републике Србије“, бр. 25/00, 25/02, 107/05, 108/05, 123/07).

Чл. 2. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса .

Поред Закона о јавним предузећима који се на генералан начин - *lex generalis* бави овом материјом, постоје и тзв. секторски закони који се детаљније баве питањем организације и функционисања јавних предузећа у појединим областима (Закон о пошти, Закон о средњој школи, Закон о електродистрибуцији, итд.) - *lex specialis*.

Јавна предузећа имају дужност да делатност обављају на начин који обезбеђује уредно, квалитетно и под једнаким условима остваривање права грађана и организација и задовољавање потреба корисника.

Органи јавних предузећа су: Скупштина, Надзорни одбор и Управа (менаџмент) у чији састав улазе директор и извршни директор.

*Концесије (концесиониране јавне службе).* Под концесијом јавне службе подразумева се поступак помоћу кога јавни орган (држава или јединица локалне самоуправе) - концедент поверава једном физичком или правном лицу – концесионару право управљања јавном службом и то тако што ће покривати трошкове са накнадама узетим од корисника.<sup>12</sup> Концесија у ширем смислу значи одобрење, односно, акт власти једне државе, којим се грађанима те државе или страним држављанима дозвољава да на њено подручје обављају неке привредне делатности, које су иначе резервисане и припадају држави, њеним установама и јавним предузећима у циљу остваривања општих (јавних) интереса.<sup>13</sup> За оснивача појма јавних служби, концесија је акт којим једно јавноправно тело (држава, покрајина, општина) ставља једног појединца, његовом сагласношћу, у дужност да обезбеди функционисање једне јавне службе.<sup>14</sup> При избору концесионара води се рачуна превасходно о њиховим финансијским критеријумима и техничкој опремљености. Уговор о концесији, који за предмет има обезбеђење, функционисање и експлоатацију јавне службе, професор Р. Марковић сматра једном врстом управноправног уговора.<sup>15</sup> Неки аутори концесије деле на политичке и економске. Према тој подели, политичка концесија би подразумевала уговор између држава и дозволу коју једна држава додељује другој да на њеној територији обавља одређену делатност која ограничава њену сувереност. Економска концесија је уговор између државе и концесионара.<sup>16</sup>

Борче Давитковски, Ана Павловска-Данева, Зоран Лончар, *Наука о управи*, Подгорица, 2012, стр. 240.

Вилим Горенц, *Уговор о концесији*, Загреб, Економски факултет, бр. 2/89, стр. 179. Наведено према: П. Димитријевић, *op. cit.* стр. 170.

Леон Диги, *op. cit.*, стр. 135.

Управни уговор је врста правног акта који није ни управни акт, ни уговор приватног права, него *tertium genus*, међуоблик између ова два класична облика.

Дарио Ђерда, *Правна природа уговора о концесији*, Хрватска јавна управа, Загреб, бр. 1/2006.

*Принципи јавних служби.* Без обзира на бројност и разноликост (*lex specialis*) правних режима јавних служби за све њих важе одређени фундаментални принципи. Како се јавним службама сматрају оне делатности којима се пружају услуге, односно задовољавају свакодневне виталне потребе свих или већег броја припадника једне друштвене заједнице то се оне у свом функционисању имају придржавати одређених начела без обзира на то о којој се делатности или области јавних услуга ради. Кључни принципи јавних служби су: принцип једнакости, принцип адаптације и принцип континуитета. Први принцип подразумева конкретизацију општег правног начела које каже да су сви грађани једнаки пред Уставом, законима и органима власти. Преведено на грађане као потенцијалне кориснике услуга јавних служби то би имало да значи да сваки грађанин који испуњава услове може постати кандидатом исте, из чега произилази обавеза јавне службе (предузећа или установе) да му исту пружи, уз забрану дискриминисања по било ком основу.

Принцип адаптације (прилагодљивости, флексибилности) јавних служби је двојаког дејства. Пре свега јавне службе су дужне да своје услуге прилагоде потребама корисника, јер су у крајњој инстанци корисници сврха постојања тих служби. Ради задовољавања потреба корисника јавне службе и постоје. Но, овај принцип има и другу страну примене. Наиме, јавне службе могу модификовати услове пружања својих услуга, у складу са измењеним околностима, и то, једанпут на штету корисника (нпр. повећање тарифе у условима инфлације), други пут, у корист корисника. Трећи принцип функционисања јавних служби - принцип континуитета налаже обавезу перманентног, непрекидног, континуираног вршења делатности, без прекида, јер би

најмањи застој<sup>17</sup> могао проузроковати не само нежељене последице већ и неред и хаос у друштву. Практичне импликације овог принципа видљиве су код концесионираних јавних служби где концедент може санкционисати концесионара који је ма из којих разлога застао са делатношћу. У тесној вези са овим начелом је и регулисање права на штрајк јавних служби. Ово право подлеже биотним законским ограничењима те тако, јавне службе су дужне да претходно пријаве штрајк, добију до-зволу од надлежних државних органа и најзад, чак ни за време штрајка не могу обуставити рад у целини већ су дужне да у таквим условима пруже минимум рада.

<sup>17</sup> Леон Диги наводи штрајк француских железничара 1910.

## Димензије јавног сектора и приватизација јавних служби<sup>18</sup>

Експанзија јавних служби траје до средине седамдесетих година када се најављује преокрет у том тренду. Распрострањеност јавног сектора у привреди варира у зависности од земље у питању. Познато је да је он доминирао у социјалистичким економијама. Насупрот томе, у држава са тржишном економијом, приватна предузећа превлађују, нарочито у САД, док је њихов број у земљама попут Немачке, Италије и Француске поприлично велик.<sup>19</sup>

С тим у вези, сведоци смо теоријског спора који се води између две школе супростављених мишљења. Једни су става да економија у којој приватно предузеће, ослобођено стега државног интервенционизма, настоји да мак-симизира свој профит на слободном тржишту. Други су чврсти у ставу да у домену јавних служби треба да преовладају преокупације јавног интереса.<sup>20</sup>

### Закључак

Јавне службе имају изузетно важну улогу у остваривању свакодневних виталних потреба грађана, њихових економских, социјалних и културних права. Задатак државе јесте да обезбеди, регулише и контролише јавне службе. Она то чини или тако што оснива јавна предузећа и установе или пак, тако што делатности којима се задовољавају потребе грађана поверава другим правним и физичким лицима. У сваком случају, од квалитета и доступности тих услуга зависи квалитет живота грађана. Из тог разлога држава прописује да се делатности којима се задовољавају свакодневне и виталне потребе свих или већине припадника једног друштва обављају на принципима који обезбеђују уредно, квалитетно и под једнаким условима за све (без дискриминације по било ком основу) пружање тих услуга и врши контролу над пружањем тих услуга.

---

Након више од деценије од почетка процеса транзиције, у економији Србије је и даље веома велико учешће предузећа у државном и друштвеном власништву. Процењује се да тренутно послује око 1.300 предузећа која су под државном контролом, било по основу већинског државног власништва или по основу ефективне управљачке контроле. Од почетка транзиције у Србији, кроз Агенцију за приватизацију је приватизовано скоро 2.500 предузећа, а наплаћено је приближно 2,6 млрд евра. Иако су, посебно у почетку, остварени значајни резултати, темпо приватизације се битно успорио у последњих неколико година. Од 2002. до 2008. године просечно је приватизовано 320 предузећа годишње, док је од 2009. до 2011. приватизовано у просеку свега 47 предузећа годишње. Ово успоравање је, пре свега, последица два фактора: прво, преостала друштвена предузећа су релативно проблематична, и друго, дошло је до пада интересовања инвеститора због економске кризе. Види: [http://www.fren.org.rs/sites/default/files/qm/2\\_5.pdf](http://www.fren.org.rs/sites/default/files/qm/2_5.pdf)

Борче Давитковски, Ана Павловска-Данева, Зоран Лончар, *op. cit.*, стр. 246.

Ibid.

**Nevena Petrović**  
**Asistant**

## PUBLIC SERVICES

### Sumarry

Public services have very important role in realiyingregular vital needs of the citizens, their economical, social and cultural rightsThe state task is it provide, regulate anddcon-trol public services. It does either by founding public firms and institutions or justthe services which satisfy needs of the citizenscommits to other legal or juristic persons. In every case it depends onquality and accessibilities of those services aswell as the quality of the citizens. Therefore, a state proclaims activites which meet daily and vital needsof all or majority of the society perform on principals which provide regular quality and under equalcircumstances for all (without discrimination or anyther reason) giving the services and supervising them as well.